

חוברת תרגול – רכזת חברתית: גיבוש כיתתי ואקלים חברתי

מהדורה למורה | עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר מושגי יסוד בבניית אקלים כיתתי מגובש (גיבוש, שייכות, שיתוף רשות)
- לתרגל כתיבה והבעה רגשית סביב אירועי השנה (ראש השנה, יום כיפור, יום הזיכרון)
- לפתח מודעות לערכי הכלה, כבוד האדם ונגישות כלפי שונות בכיתה
- לחזק יכולת עבודת צוות ופתרון בעיות משותף דרך ניתוח משחקי גיבוש

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – היכרות עם היום הראשון

1. א – שם ומילה שמתארת איך הם מרגישים היום
2. א – לקבל את התלמיד בחום ולומר שמחים שבא
3. א – ליצור סמל משותף שמייצג את הכיתה
4. א – התחדשות, תקווה ושייכות
5. ב – לפי רשות, מי שרוצה משתף

חלק ב' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – התאמת פעילויות

1. ב (ממלאים איפה אני עכשיו ולאן רוצה להגיע)
2. א (קבוצה כותבת מה רוצים שיהיה כתוב עד יוני)
3. ד (פתקים אנונימיים עם החלטה קטנה לשנה)
4. ה (מחפשים בכיתה מי אוהב חתולים או נולד בחורף)
5. ג (קבוצות מציעות סמל, צבע ומילה לכיתה)

חלק ג' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – חשיבה והבנה

1. מודל: זה גורם לכל תלמיד להרגיש רצוי ונראה כבר מהרגע הראשון, ומשפיע על האווירה בכיתה.
2. איפה אני עכשיו, לאן אני רוצה להגיע, מה הצעד הראשון.
3. תשובה פתוחה, למשל: עץ המשאלות מבטא תקווה כי כל אחד כותב משאלה לשנה הבאה.

חלק ד' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – מה כל משחק מתרגל

1. א – לפתור יחד בעיה מסובכת בלי מגע ולתאם ביניהם
2. א – עבודת צוות, ניסוי וטעייה וחגיגת מאמץ

חלק ה' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – עובדות על המשחקים

1. לא נכון – המשחק מסומן כ'בלי הכנה' ומתאים לכל הכיתה, בלי מגע.
2. נכון – כך מופיע בבנק המשחקים: 25 דק׳, כל הכיתה, בלי מגע.

חלק ו' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – התאמת משחק לכישור

1 – ב (תכנון ובנייה משותפת במשאבים מוגבלים)
2 – ד (תקשורת מדויקת והקשבה בזוגות)
3 – א (לגלות מה משותף בין חברי הכיתה)
4 – ג (התבוננות ושיתוף פעולה)

חלק ז' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – השלמת פרטים

1. הזרם השקט
2. שמחה

חלק ח' – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – זיהוי ושליפה

1. א – לתרגל פיוס, בקשת סליחה וחזרה לחברות
2. א – להבין, להודות, לבקש, לתקן
3. א – כותבים מכתב אישי שנשאר אצל הכותב/ת

חלק ט' – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – הבנה ויישום

1. לא נכון – שיתוף הוא תמיד רשות, אף אחד לא חייב לספר או להראות
2. נכון – כך מתואר בפעילות ביסודי א׳–ג׳

חלק י׳ – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – השלמה וסידור

- 1. סולם הסליחה
- 2. להשלים

חלק י״א – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – התאמה וסדר

- 1 – ב (לראות מה קרה ומה הרגיש הצד השני)
- 2 – א (להכיר באחריות על הטעות)
- 3 – ד (לומר במילים שרוצים סליחה)
- 4 – ג (לעשות משהו שמתקן את הנזק)

חלק י״ב – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – מה למדנו

- 1. א – לחגוג סיפורי הגעה ולבנות רגישות לתלמידים חדשים ועולים
- 2. א – הכלה, נגישות, כבוד

חלק י״ג – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – נכון/לא נכון והשלמות

- 1. לא נכון – המטרה היא לראות את האדם לפני המוגבלות.
- 2. נכון – כך מגלים שלכולם יש גם וגם.

חלק י״ד – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – השלמת משפטים

- 1. חמישה

חלק ט״ו – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – התאמת פעילות לשכבה

- 1 – ב (חט״ב)
- 2 – א (יסודי א׳–ג׳)
- 3 – ד (חט״ב)
- 4 – ג (יסודי ד׳–ו׳)

חלק ט״ז – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – ידע בסיסי

- 1. ב – כ"ז בניסן
- 2. ב – זיכרון, כבוד האדם, ערבות הדדית
- 3. ב – עומדים בשקט ובכבוד
- 4. ב – לקיים שיחה עדינה ולהדליק נר, בלי פרטים קשים
- 5. ב – היכרות עם סיפור חיים של אדם אחד והכנת כרטיס זיכרון מכבד

חלק י״ז – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – התאמת פעילויות לשכבות

- 1 – ד (פרח של זיכרון ליד נר חשמלי)
- 2 – א (פינת זיכרון כיתתית והכנה לעמידה בצפירה)
- 3 – ה (פרויקט לזכור שם והכנת כרטיס זיכרון)
- 4 – ב (מעגל שיח מונחה על תפקיד הדור הצעיר)
- 5 – ג (השתתפות מותאמת גיל בטקס בית הספר)

חלק י״ח – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – חשיבה אישית וערכים

- 1. לדאוג ולתמוך זה בזה, לעמוד לצד האחר בעת הצורך
- 2. כדי להרגיע, למנוע פחד ולהבין את משמעות הרגע
- 3. להמשיך לספר, ללמוד ולהעביר את הערכים הלאה לדורות הבאים
- 4. כדי לחבר בין חוויה אישית מעמיקה ובין זיכרון קבוצתי מכבד

חלק י״ט – פרק 6 • סיום שנה: סיכום, הוקרה ופרידה – הכרת הפעילויות

- 1. א – פתקי משאלות מתחילת השנה
- 2. א – כתמונה קפואה
- 3. א – משהו שלמדתם השנה
- 4. א – 20

חלק כ׳ – פרק 6 • סיום שנה: סיכום, הוקרה ופרידה – הבנה ויישום

- 1. נכון – המחנכת מחלקת מעטפות סגורות מתחילת השנה וכל אחד קורא את מה שכתב לעצמו.

כרטיס יציאה – מה לחפש

- התלמיד/ה מזהה לפחות שלושה מושגים נכונים מתוך הגלוסר ומסביר בפשטות את משמעותם
- הבחירה מנומקת בקשר לגודל קבוצה, זמן או מטרה חברתית מתוך בנק המשחקים
- יש הבחנה ברורה בין המושגים ודוגמה אישית או היפותטית רלוונטית

טיפים להפעלה:

- ניתן לפרוס את החוברת על פני כמה שיעורי חינוך לאורך השנה, בהתאמה למועדים בלוח השנתי (ראש השנה בספטמבר, יום כיפור, יום ההכלה בדצמבר, יום הזיכרון באביב, סיום שנה ביוני)
- בפרק המשחקים אפשר לבחור משימות שונות לפי מה שזמין בפועל בכיתה (מקום, זמן, גודל קבוצה), כפי שמוצע בבנק המשחקים
- יש לשמור על עיקרון שיתוף הרשות בכל הפרקים הרגישים (יום כיפור, יום הזיכרון, יום ההכלה) ולא ללחוץ על תלמיד שאינו רוצה לשתף
- מומלץ להתאים את הניסוחים והדוגמאות לתלמידים עולים או לתלמידים עם צרכים מיוחדים, בדומה להתאמות המופיעות בכל ערכה באתר

חוברת תרגול – רכזת חברתית: גיבוש כיתתי ואקלים חברתי

🎉 רכזת חברתית – ארגז הכלים המלא

חט״ב · עולים חדשים

תוכן החוברת

1. פרק 1 – פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית
2. פרק 2 – משחקי גיבוש ועבודת צוות
3. פרק 3 – יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה
4. פרק 4 – הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה
5. פרק 5 – יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם
6. פרק 6 – סיום שנה: סיכום, הוקרה ופרידה

שם: _____ כיתה: _____

יצרה: רוית ראש בן ישי

חוברת תרגול – רכזת חברתית: גיבוש כיתתי ואקלים חברתי

חוברת התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בכל פרק יש משימות קצרות. עושים פרק אחד בכל שיעור, לפי הסדר. אף אחד לא חייב לשתף דברים אישיים.

📖 מילון קטן:

גיבוש כיתתי	פעילויות שמחברות בין תלמידים ובונות אמון ושייכות
אקלים כיתה	האווירה היומיומית בכיתה – איך מתייחסים אחד לשני
שיתוף רשות	כלל לפיו אף אחד לא חייב לספר או להראות דבר אישי
אמנה כיתתית	הסכמה משותפת על כללי התנהגות בכיתה
פיוס	תהליך של חזרה לחברות אחרי מריבה – לבקש ולסלוח
הכלה	לתת מקום ולקבל כל אחד ואחת כפי שהם
נגישות	התאמת הסביבה כך שכולם יוכלו להשתמש בה
ערבות הדדית	אחריות של כל אחד כלפי השני בקבוצה
תעודת הוקרה	תעודה אישית שמוענקת לציון דבר טוב אצל תלמיד או תלמידה
צפירה	רגע של עמידה בשקט לזכר אנשים או אירוע

1 חלק א' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – היכרות עם היום הראשון

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה אומרים במעגל הבוקר הראשון?

א) שם ומילה שמתארת איך הם מרגישים היום ב) שיר שהם אוהבים ג) תכונה רעה שלהם

ד) מה אכלו בבוקר

2. מה כתוב בכרטיס שעל השולחן?

א) לקבל את התלמיד בחום ולומר שמחים שבא ב) לסמן איפה לשבת בכיתה הבאה ג) לרשום ציונים

ד) להזכיר שיעורי בית

3. למה מכינים דגל כיתה?

א) ליצור סמל משותף שמייצג את הכיתה ב) לבחור נציג לכיתה ג) ללמוד על דגלים בעולם

ד) להתחרות בין קבוצות

4. מהם שלושת הערכים של ראש השנה?

א) התחדשות, תקווה ושייכות ב) משמעת, סדר ושקט ג) תחרות, הישג וניצחון

ד) ציונים, מבחנים ובחינות

5. האם חובה לשתף בבינגו ההיכרות?

(א) בחובה לפני כולם (ב) לפי רשות, מי שרוצה משתף (ג) רק בכתיבה חשאית למורה

(ד) אף אחד לא משתף כלום

2 חלק ב' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – התאמת פעילויות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. מפת דרכים אישית	____	**א.** קבוצה כותבת מה רוצים שיהיה כתוב עד יוני
2. שיחת דף חלק	____	**ב.** ממלאים איפה אני עכשיו ולאן רוצה להגיע
3. קיר ההחלטה הקטנה שלי	____	**ג.** קבוצות מציעות סמל, צבע ומילה לכיתה
4. משחק היכרות (בינגו)	____	**ד.** פתקים אנונימיים עם החלטה קטנה לשנה
5. דגל הכיתה	____	**ה.** מחפשים בכיתה מי אוהב חתולים או נולד בחורף

3 חלק ג' – פרק 1 • פותחים שנה: היכרות, מטרות ואמנה כיתתית – חשיבה והבנה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם למה חשוב שהצעד הראשון ביום הראשון הוא קבלת פנים אישית בדלת.

2. פעילות 'מפת דרכים אישית' מיועדת לשכבת חט״ב. כתבו שלושה חלקים שהיא כוללת.

3. בחרו אחד מהערכים (התחדשות, תקווה, שייכות) והסבירו איך פעילות אחת מהיום הראשון או מראש השנה מבטאת אותו.

4 חלק ד' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – מה כל משחק מתרגל

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה עושים במשחק 'הקשר האנושי'?

(א) לפתור יחד בעיה מסובכת בלי מגע ולתאם ביניהם (ב) לרוץ הכי מהר מכולם (ג) לשנן מילים חדשות

(ד) לצייר ציור אישי בשקט

2. מה מתרגלים ב'המגדל הגבוה'?

(א) עבודת צוות, ניסוי וטעייה וחגיגת מאמץ (ב) שינון תאריכים חשובים (ג) ריצה אישית מהירה

(ד) ציור בשרשרת

5 חלק ה' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – עובדות על המשחקים

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	המשחק 'סופרים עד 20' דורש הכנה מורכבת מראש.	☐	☐
2	המשחק 'פאזל כיתתי' נמשך 25 דקות ומתאים לכל הכיתה.	☐	☐

6 חלק ו' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – התאמת משחק לכישור

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הגשר מנייר	____	**א.** לגלות מה משותף בין חברי הכיתה
2. המפה העיוורת	____	**ב.** תכנון ובנייה משותפת במשאבים מוגבלים
3. שרשרת הדומים	____	**ג.** התבוננות ושיתוף פעולה
4. מי המנהיג?	____	**ד.** תקשורת מדויקת והקשבה בזוגות

7 חלק ז' – פרק 2 • משחקי גיבוש ועבודת צוות – השלמת פרטים

השלימו את המילה החסרה.

1. משחק ה' _____ ' מתרגל ריכוז, קשב ורוגע, ואינו דורש הכנה מראש.

2. המשחק 'הבלון לא נופל' מתרגל שיתוף פעולה, תנועה ו _____ .

8 חלק ח' – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – זיהוי ושליפה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה רוצים ללמד ביום כיפור?

(א) לתרגל פיוס, בקשת סליחה וחזרה לחברות (ב) ללמוד על חגי תשרי (ג) לתכנן מסיבת כיתה

(ד) לכתוב על חופשת הקיץ

2. מה הסדר של שלבי הפיוס?

(א) להבין, להודות, לבקש, לתקן (ב) לבקש, לתקן, להבין, להודות (ג) להודות, לתקן, להבין, לבקש

(ד) לתקן, להבין, לבקש, להודות

3. מה כותבים במכתב הפיוס?

(א) כותבים מכתב אישי שנשאר אצל הכותב/ת (ב) שולחים מכתב לכל הכיתה

(ג) קוראים מכתב בקול רם לפני כולם (ד) מעתיקים מכתב מהמורה

9 חלק ט' – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בפעילויות הפיוס כל תלמיד חייב לספר על טעות אישית בקול רם	☐	☐
2	בפעילות "תיבת בואו נשלים" מתרגלים משפטי פיוס במשחק תפקידים עם בובות	☐	☐

10 חלק י' – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – השלמה וסידור

השלימו את המילה החסרה.

1. בפעילות "_____" מסדרים כרטיסים עם שלבי הפיוס ודנים מה הכי קשה

2. בפעילות "יונת השלום" כל ילד כותב או מצייר דרך אחת ל_____ עם חבר

11 חלק י"א – פרק 3 • יום כיפור: אומנות הפיוס והסליחה – התאמה וסדר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. להבין	___	**א.** להכיר באחריות על הטעות
2. להודות	___	**ב.** לראות מה קרה ומה הרגיש הצד השני
3. לבקש	___	**ג.** לעשות משהו שמתקן את הנזק
4. לתקן	___	**ד.** לומר במילים שרוצים סליחה

12 חלק י"ב – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – מה למדנו

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. על מה חוגגים ביום העלייה?

(א) לחגוג סיפורי הגעה ולבנות רגישות לתלמידים חדשים ועולים (ב) ללמוד על גלי הגירה בעולם למבחן

(ג) לתכנן טיול שנתי לכיתה (ד) להתכונן לחופשת הקיץ

2. אילו מילים קשורות ליום ההכלה?

(א) הכלה, נגישות, כבוד (ב) תחרות, הישג, מהירות (ג) משמעת, סדר, ציונים (ד) בידור, הפסקה, חופש

13 חלק י"ג – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – נכון/לא נכון והשלמות

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ביום ההכלה המטרה היא לראות קודם כול את המוגבלות ורק אחר כך את האדם.	☐	☐
2	בפעילות 'כל אחד יכול משהו' כל תלמיד משתף במה הוא טוב ובמה קשה לו.	☐	☐

14 חלק י"ד – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. בפעילות שפת הסימנים לומדים _____ סימנים בסיסיים כמו שלום ותודה.

15 חלק ט"ו – פרק 4 • הכלה וקבלת האחר: יום העלייה ויום ההכלה – התאמת פעילות לשכבה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שיחה 'להיות חדש'	___	**א.** יסודי א׳–ג׳
2. מזוודת הסיפורים	___	**ב.** חט״ב
3. שגרירי קליטה	___	**ג.** יסודי ד׳–ו׳
4. שפת הסימנים (5 סימנים)	___	**ד.** חט״ב

16 חלק ט"ז – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – ידע בסיסי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מתי חל יום הזיכרון לפי הלוח העברי?

א) י' בתשרי ב) כ"ז בניסן ג) ז' בחשון ד) כ"ט באלול

2. מה הנושאים המרכזיים של היום?

א) שמחה, חופש, יצירה ב) זיכרון, כבוד האדם, ערבות הדדית ג) תחרות, הישג, מנהיגות

ד) חגיגה, מסורת, משפחה

3. איך מתנהגים כששומעים צפירה?

א) ממשיכים בשיעור כרגיל ב) עומדים בשקט ובכבוד ג) יוצאים להפסקה ד) שרים שיר שמח

4. איך מתאימים את היום לילדים קטנים?

א) לתאר בפירוט אירועים קשים ב) לקיים שיחה עדינה ולהדליק נר, בלי פרטים קשים

ג) לצפות בסרט תיעודי ארוך ד) לערוך מבחן בעל פה

5. מה עושים בפרויקט לזכור שם?

א) הכנת מצגת על מהלך המלחמה ב) היכרות עם סיפור חיים של אדם אחד והכנת כרטיס זיכרון מכבד

ג) כתיבת מאמר עיתונאי ד) משחק תפקידים היסטורי

17 חלק י"ז – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – התאמת פעילויות לשכבות

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. יסודי א-ג	____	**א.** פינת זיכרון כיתתית והכנה לעמידה בצפירה
2. יסודי ד-ו	____	**ב.** מעגל שיח מונחה על תפקיד הדור הצעיר
3. חט"ב	____	**ג.** השתתפות מותאמת גיל בטקס בית הספר
4. תיכון	____	**ד.** פרח של זיכרון ליד נר חשמלי
5. כל השכבות	____	**ה.** פרויקט לזכור שם והכנת כרטיס זיכרון

18 חלק י"ח – פרק 5 • יום הזיכרון לשואה ולגבורה: זיכרון וכבוד האדם – חשיבה אישית וערכים

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכן ושלכם מה הכוונה ב"ערבות הדדית" ביום הזיכרון.

2. מדוע חשוב להסביר לתלמידים מראש מה תפקיד הצפירה לפני שהיא נשמעת?

3. מה, לדעתכם, תפקידו של הדור הצעיר בשמירה על הזיכרון?

4. הסבירו מדוע בחט"ב משלבים גם שיחה אישית וגם השתתפות בטקס הכיתתי.

19 חלק י"ט – פרק 6 • סיום שנה: סיכום, הוקרה ופרידה – הכרת הפעילויות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה יש בצנצנת המשאלות?

(א) פתקי משאלות מתחילת השנה (ב) תעודות הוקרה (ג) מכתבים מהמחנכת (ד) ציורי עץ

2. איך מציגים רגע בסרט השנה?

א) כתמונה קפואה ב) בשיר ג) בריקוד ד) בחידה

3. מה כותבים על העלה?

א) משהו שלמדתם השנה ב) משאלה לשנה הבאה ג) שם של חבר ד) תעודת הוקרה

4. כמה סוגי תעודות יש?

א) 20 ב) 10 ג) 5 ד) 30

20 חלק כ' – פרק 6 • סיום שנה: סיכום, הוקרה ופרידה – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בפעילות 'מכתבים לעצמי מתחילת השנה' קוראים מכתב שכתבו לעצמם בתחילת השנה.	☐	☐

כרטיס יציאה

אילו שלושה עקרונות חברתיים (כמו שיתוף רשות או הכלה) פגשתי בחוברת, ואיך הם באים לידי ביטוי בכיתה שלי?

איזה משחק גיבוש או פעילות מהחוברת הייתי ממליץ/ה להפעיל בכיתה שלי, ולמה?

מה למדתי על ההבדל בין סליחה, מחילה ושכחה, ואיך זה יכול לעזור לי במריבה אמיתית?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀